

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 107/2011-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. júla 2011 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť G. P., P., zastúpenej advokátkou Mgr. Z. N., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 34/2000 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo G. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 34/2000 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Trnava p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 34/2000 konať bez zbytočných prietáhov.

3. G. P. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Trnava je povinný uhradiť G. P. trovy konania v sume 385,79 € (slovom tristoosemdesiatpäť eur a sedemdesiatdeväť centov) na účet jej právnej zástupkyne Mgr. Z. N., Advokátska kancelária, B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 107/2011-14 z 15. marca 2011 prijal na ďalšie konanie sťažnosť G. P., P. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 34/2000.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že sťažovateľka je navrhovateľkou v konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“) po rozvode na základe návrhu podaného na okresnom súde 25. februára 2000.

Sťažovateľka v sťažnosti prezentovala podrobný chronologický prehľad procesných úkonov konania a k jeho priebehu okrem iného uviedla, že okresný súd v období rokov 2001 až 2006 „*neúčinne aplikoval poriadkové opatrenia vyplývajúce mu z § 53 OSP vo vzťahu k rýchlosti a plynulosti súdneho konania a k zabezpečeniu znaleckých posudkov*“.

V tejto súvislosti sťažovateľka argumentovala, že „*lehota 4 resp. 5 rokov na vypracovanie znaleckých posudkov, bez ohľadu na počet ustanovených znalcov, je viac*

než neprimeraná, aj s poukazom napr. na vývoj cien, opotrebenie oceňovaných vecí, dispozíciu účastníkov s masou BSM a pod.“.

Sťažovateľka poukázala aj na moment neprimeraného časového odstupu v prípade týkajúcom sa uskutočnenia pojednávania (23. marca 2007) po uplynutí až takmer šiestich rokov od vykonania predchádzajúceho pojednávania (5. apríla 2001).

Podľa vyjadrenia sťažovateľky bol postup okresného súdu nesústreďený a neefektívny, o čom svedčí skutočnosť, že rozsudok okresného súdu vyhlásený 26. mája 2008 bol nadriadeným súdom zrušený z dôvodu, že okresný súd „*vec nesprávne právne posúdil, a preto nevykonal ďalšie navrhované dôkazy*“ a taktiež sa „*nedostatočne vypořiadal s protichodnými tvrdeniami účastníkov konania a obmedzil sa len na vykonanie dokazovania znalcami, v dôsledku čoho porušil § 132 o hodnotení dôkazov ako aj § 157 ods. 2 OSP o odôvodnení rozsudku*“.

Sťažovateľka uviedla, že proti doterajšiemu postupu okresného súdu podala 13. júla 2010 sťažnosť na priedaň v konaní adresovanú predsedovi okresného súdu, na ktorú reagoval poverený zástupca okresného súdu listom zo 4. augusta 2010, v ktorom skonštatoval nedostatky v plynulosti predmetného konania. Podľa vyjadrenia sťažovateľky napriek realizácii tohto právneho prostriedku nedošlo ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu k právoplatnému skončeniu jej vecí, a teda k odstráneniu stavu právnej neistoty.

Z uvedených dôvodov sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C/34/2000 porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných priedaňov, priznal jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 6 300 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd 14. apríla 2011 vyzval okresný súd, aby sa k sťažnosti vyjadril.

Okresný súd prostredníctvom jeho predsedníčky predložil ústavnému súdu vyjadrenie doručené 16. mája 2011, obsahom ktorého bol podrobný chronologický prehľad vykonaných procesných úkonov a stanovisko k prijatej sťažnosti. Okresný súd skonštatoval,

že vo veci sťažovateľky ide o skutkovo a právne zložitú vec vyporiadania BSM, „*kde predmetom vyporiadania sú dve nehnuteľnosti a 104 hnutel'ných vecí, ďalej finančné prostriedky z podnikateľskej činnosti a spoločné dlhy účastníkov konania*“.

Okresný súd vo svojom vyjadrení poukázal na prieťahy, ktoré podľa jeho názoru spôsobila sťažovateľka, keď jej právna zástupkyňa niekoľkokrát nereagovala včas na výzvy konajúceho súdu. Súčasne okresný súd poukázal na negatívny aspekt konania – prieťahy pri vypracovaní znaleckých posudkov spôsobené nedostatočnou spoluprácou odporcu.

Vo vzťahu k postupu konajúceho súdu bola predstretá obhajoba o dlhotrvajúcej práceneschopnosti zákonnej sudkyne, ktorá si vyžiadala pridelenie veci iným sudcom, a s tým spojenú potrebu naštudovania prejednávanej veci, čo potom zákonite viedlo k predĺženiu doby konania. Okresný súd v závere skonštatoval, že vo veci sa konalo priebežne. Podľa jeho názoru sa úkony okresného súdu javia navonok ako nesústreďené, no z dôvodu paralelného ustanovenia až štyroch znalcov nebolo možné súčasné poskytnutie spisového materiálu všetkým ustanoveným znalcom naraz, pričom ku komplikácii tohto stavu prispela navyše nedostatočná súčinnosť zo strany účastníkov konania.

Predsedička okresného súdu zároveň vyjadrila súhlas s prerokovaním sťažnosti sťažovateľky bez nariadenia ústneho pojednávania.

V podaní doručenom ústavnému súdu 27. júna 2011 prostredníctvom svojej právnej zástupkyne súhlasila s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej aj sťažovateľka. Vo svojom vyjadrení k stanovisku okresného súdu uviedla citujúc judikatúru ústavného súdu, že po právnej stránke nemožno konanie o vyporiadanie BSM kvalifikovať ako právne zložené, pretože judikatúra všeobecného súdnictva je v tejto oblasti bohatá a ani argumentácia o skutkovej náročnosti veci prezentovanej okresným súdom nie je vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania, viac ako desať rokov, akceptovateľná. Sťažovateľka opätovne zdôraznila nesústreďenosť a neefektívnosť celkového priebehu konania, ako aj postupu týkajúceho sa znaleckého dokazovania. Sťažovateľka ďalej poprela tvrdenie okresného súdu o nedostatočnej súčinnosti zo strany sťažovateľky ako účastníčky posudzovaného konania a argumentovala, že tieto tvrdenia nemajú oporu ani v samotnom chronologickom prehľade

úkonov konania spracovanom okresným súdom, pričom dodala, že v prípadoch potreby vždy o predĺženie súdom stanovenej lehoty prostredníctvom právneho zástupcu riadne požiadala. Odvolávajúc sa na pozitívny záväzok Slovenskej republiky zabezpečiť technické, odborné a personálne podmienky pre rýchlu a účinnú ochranu práv zo strany všeobecných súdov, odmietla sťažovateľka obhajobu okresného súdu o dlhodobej práceneschopnosti zákonnej sudkyne a o následnej potrebe preštudovania spisového materiálu novým sudcom. V závere k argumentácii okresného súdu o priebežnom vykonávaní úkonov konania sťažovateľka poukázala na doterajšiu celkovú dobu konania podľa jej názoru spochybňujúcu splnenie podmienky primeranosti dĺžky konania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súvisiaceho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd preskúmal na vec sa vzťahujúci súdny spis okresného súdu, pričom zistil, že v priebehu konania došlo k týmto pre posúdenie sťažnosti relevantným skutočnostiam:

Uzneseniami z 10. septembra 2001 ustanovil okresný súd štyroch znalcov z odboru „*bytové zariadenie, oceňovanie nehnuteľností, odhad hodnoty cestných vozidiel*“ a „*účtovná evidencia*“ pre účely vypracovania znaleckých posudkov v určenej lehote 2 až 3 mesiacov. Znalec z odboru „*účtovná evidencia*“ požiadal okresný súd 22. októbra 2001 o predloženie potrebného spisového materiálu.

Znalec z odboru „*odhad hodnoty cestných vozidiel*“ predložil okresnému súdu 7. novembra 2001 predbežné vyjadrenie, v ktorom ho upovedomil o skutočnosti, že pri prehliadke posudzovaného motorového vozidla sťažovateľka odmietla umožniť odporcovi zúčastniť sa tejto prehliadky, pričom sa odporca vyjadril, že bude túto skutočnosť namietat' po vypracovaní znaleckého posudku ako dôvod jeho neobjektívnosti. Okresný súd preto 30. novembra 2001 sťažovateľku vyzval, aby spolupracovala pre účely vypracovania predmetného znaleckého posudku s poučením o možnosti uloženia poriadkovej pokuty.

Zásielku sa nepodarilo doručiť a vrátila sa okresnému súdu s označením „*adresát na uvedenej adrese nebýva*“. Znalec 7. januára 2002 oznámil okresnému súdu skutočnosti brániace mu vo vypracovaní znaleckého posudku, a síce, že sa účastníci nedohodli „*na množstve odjazdených kilometrov a technickom stave vozidiel ku dňu oceňovania*“.

V období marca 2002 vyzval okresný súd znalcov na predloženie vypracovaných znaleckých posudkov. Znalec z odboru „*účtovná evidencia*“ okresnému súdu 8. marca 2002 oznámil, že mu nebol dosiaľ poskytnutý potrebný spisový materiál. Dňa 22. marca 2002 požiadal aj znalec z odboru „*bytové zariadenie*“ o poskytnutie potrebného spisového materiálu.

Znalec z odboru „*bytové zariadenie*“ 3. júna 2002 informoval okresný súd o obštrukciách odporcu brániacich mu vo vypracovaní znaleckého posudku.

Okresný súd požiadal 10. októbra 2002 znalca z odboru „*účtovná evidencia*“ o predloženie vypracovaného znaleckého posudku a spisového materiálu. Tento okresnému súdu oznámil, že prekážkou brániacou vypracovaniu znaleckého posudku sú obštrukcie zo strany odporcu (neposkytnutie potrebných podkladov). Okresný súd 7. novembra 2002 vyzval odporcu na spoluprácu so znalcom s poučením o možnosti uloženia poriadkovej pokuty. Znalec z odboru „*účtovná evidencia*“ 26. novembra 2002 opätovne oznámil okresnému súdu obštrukcie zo strany odporcu. Tento znalec 30. apríla 2003 vrátil okresnému súdu spisový materiál bez vypracovaného znaleckého posudku s odôvodnením, že mu neboli poskytnuté potrebné podklady. Sťažovateľka 30. októbra 2003 navrhla uložiť odporcovi poriadkovú pokutu z dôvodu hrubého sťažovania postupu súdu v súvislosti s vypracovávaním znaleckých posudkov. Okresný súd uznesením z 27. novembra 2003 uložil odporcovi poriadkovú pokutu.

Okresný súd 19. mája 2003 vyzval právneho zástupcu sťažovateľky, aby poskytol údaje o aktuálnom pobyte sťažovateľky, pretože jej nebolo možné doručiť výzvu na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na vydanie predbežného opatrenia, ďalej na predloženie dôkazov opodstatňujúcich vydanie predbežného opatrenia a na oznámenie ďalších relevantných skutočností. Právna zástupkyňa reagovala na výzvu 20. mája 2003. Okresný súd 31. októbra 2003 opätovne vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby oznámila aktuálnu adresu sťažovateľky.

V júli 2004 vyzval okresný súd znalcov na predloženie znaleckých posudkov. Znalec z odboru „*účtovná evidencia*“ okresnému súdu oznámil, že mu nebola zo strany odporcu poskytnutá súčinnosť potrebná na vypracovanie znaleckého posudku. Znalec z odboru „*bytové zariadenie*“ okresnému súdu oznámil, že nemôže znalecký posudok vypracovať z dôvodu nedostatku oprávnenia v príslušnom odbore znaleckej činnosti. Znalec z odboru „*oceňovanie nehnuteľností*“ okresnému súdu oznámil, že mu bráni vo vypracovaní znaleckého posudku skutočnosť, že mu nebol zo strany okresného súdu poskytnutý spisový materiál.

Okresný súd 26. augusta 2004 opätovne vyzval odporcu na poskytnutie súčinnosti pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty. Dňa 9. septembra 2004 k predmetnej výzve predložil stanovisko právny zástupca odporcu. Znalec z odboru „*účtovná evidencia*“ 13. októbra 2004 okresnému súdu oznámil, že mu odporca neposkytuje súčinnosť, čo mu bráni vo vypracovaní znaleckého posudku. Znalec z odboru „*oceňovanie nehnuteľností*“ 22. októbra 2004 okresnému súdu oznámil, že mu vo vypracovaní znaleckého posudku bránia obštrukcie zo strany odporcu. Okresnému súdu predložil 27. októbra 2004 odporca svoje stanovisko k predmetnému vyjadreniu znalca. Dňa 6. decembra 2004 okresný súd tohto znalca vyzval, aby sa vyjadril, či mu bola poskytnutá súčinnosť zo strany odporcu. Znalec predložil svoje vyjadrenie 14. decembra 2004 a požiadal v ňom okresný súd o poskytnutie odporúčania, akým spôsobom zabezpečiť podklady na vypracovanie znaleckého posudku. Okresný súd uznesením z 27. januára 2005 uložil odporcovi poriadkovú pokutu z dôvodu hrubého sťažovania postupu konania neposkytnutím súčinnosti ustanovenému znalcovi. Proti rozhodnutiu podal odporca 2. marca 2005 odvolanie. Okresný súd predložil podané odvolanie so spisovým materiálom na rozhodnutie krajskému súdu 5. októbra 2005. Krajský súd 6. októbra 2005 konštatoval, že okresný súd predložil neúplný spisový materiál, a preto ho požiadal o predloženie kompletného spisového materiálu. Okresný súd mu predložil kompletný spisový materiál 7. novembra 2005. Odvolací súd napadnuté uznesenie okresného súdu svojím rozhodnutím z 30. novembra 2005 zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie a rozhodnutie. V odôvodnení svojho rozhodnutia poučil okresný súd o tom, že v záujme zabezpečenia podkladov na účely vypracovania znaleckého posudku je potrebné, aby účastníka vyzval na poskytnutie súčinnosti prostredníctvom

vydaného uznesenia, v ktorom budú presne špecifikované povinnosti účastníka s poučením o možnosti uloženia poriadkovej pokuty.

Okresný súd 7. apríla 2006 vyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili k vypracovanému znaleckému posudku týkajúcemu sa ocenenia nehnuteľností, pričom výzvu zopakoval 11. mája 2006. Sťažovateľka predložila svoje vyjadrenie 12. mája 2006.

Okresný súd 26. mája 2006 vyzval ďalších ustanovených znalcov, aby predložili znalecké posudky s poučením, že im v prípade potreby bude poskytnutý aj súdny spis.

Znalec z odboru „*účtovná evidencia*“ 9. júna 2006 okresnému súdu oznámil, že obštrukcie odporcu mu bránia vypracovať znalecký posudok. Okresný súd uznesením zo 14. júna 2006 uložil odporcovi povinnosť poskytnúť súčinnosť ustanovenému znalcovi. Dňa 7. septembra 2006 predložil okresnému súdu odporca vyjadrenie k povinnostiam určeným mu uznesením zo 14. júna 2006. Okresný súd 13. septembra 2006 odporcu poučil o možnosti uloženia poriadkovej pokuty v prípade neposkytnutia súčinnosti znalcovi.

Znalec z odboru „*odhad hodnoty cestných vozidiel*“ 12. júla 2006 požiadal okresný súd o zabezpečenie súčinnosti účastníkov konania. Okresný súd uznesením z 1. augusta 2006 uložil účastníkom konania povinnosť poskytnúť potrebnú súčinnosť znalcovi.

Znalec z odboru „*odhad hodnoty cestných vozidiel*“ predložil okresnému súdu 29. septembra 2006 vypracovaný znalecký posudok. Okresný súd 20. októbra 2006 požiadal účastníkov konania, aby sa k nemu vyjadrili; výzvu vo vzťahu k obom účastníkom konania zopakoval 5. decembra 2006. Túto výzvu 23. januára 2007 zase zopakoval vo vzťahu k sťažovateľke, pričom táto predložila svoje vyjadrenie 23. januára 2007.

Okresný súd uskutočnil 6. septembra 2007 pojednávanie, na ktorom bol vypočutý znalec a ktoré bolo odročené na 30. október 2007. Pojednávanie v termíne 30. október 2007 bolo z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu odročené na neurčito. Okresný súd odročené pojednávanie uskutočnil 8. apríla 2008.

Dňa 26. mája 2008 vydal okresný súd rozsudok. Odvolací súd uznesením z 30. apríla 2009 rozsudok okresného súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie, pričom v rozhodnutí dôvodil, že okresný súd nevykonal náležité dokazovanie, v dôsledku čoho porušil ustanovenia § 132 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) upravujúce zásadu voľného hodnotenia dôkazov a ustanovenia § 157 ods. 2 OSP upravujúce náležitosti odôvodnenia rozsudku. Ďalej

odvolací súd uviedol, že prejednávacia vec nebola správne právne posúdená, pretože prvostupňovým súdom nebolo vykonané relevantné dokazovanie k otázke sporných tvrdení účastníkov konania, jednak výsluchom samotných účastníkov, ako aj výsluchom svedkov.

Okresný súd uznesením z 23. júna 2010 rozhodol o nariadení predbežného opatrenia, ktorým zakázal sťažovateľke nakladať so špecifikovaným majetkom patriacim do BSM. Odvolací súd uznesením zo 6. októbra 2010 prvostupňové rozhodnutie zmenil tak, že návrh odporcu na nariadenie predbežného opatrenia zamietol. Spisový materiál bol okresnému súdu vrátený 13. októbra 2010.

Ďalej ústavný súd zistil, že okresný súd určil termín pojednávania na 10. marec 2011, ktoré bolo pre ospravedlnenú neprítomnosť účastníkov odročené na 28. apríl 2011.

Okresný súd uskutočnil 28. apríla 2011 pojednávanie, na ktorom bolo vykonané dokazovanie a sťažovateľka predložila vyjadrenie mediátora. Pojednávanie bolo odročené na 9. jún 2011.

Pojednávanie uskutočnené okresným súdom 9. júna 2011 bolo odročené na neurčito.

Ústavný súd v závere zistil, že v čase rozhodovania o sťažnosti nebola predmetná vec sťažovateľky pred okresným súdom meritórne skončená.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 253/04).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj v prípade sťažovateľky preskúmal skutkovú a právnu zložitosť veci (1), správanie sťažovateľky v priebehu konania (2) a napokon aj postup okresného súdu (3).

1. Predmetom konania je vyporiadanie BSM. Tento druh konania je bežnou agendou všeobecných súdov a nemožno ho považovať za právne zložitý vzhľadom na existenciu početnej a ustálenej judikatúry týkajúcej sa sporov tohto charakteru. Konanie o vyporiadanie BSM sa však obvykle vyznačuje skutkovou náročnosťou danou potrebou zisťovania celého majetku bývalých manželov spravidla za dlhšie obdobie. V prevažnej väčšine prípadov sa v takýchto sporoch vykonáva znalecké dokazovanie zamerané na zistenie cien a hodnoty vecí a iných majetkových hodnôt tvoriacich BSM. Aj v danom prípade je skutková náročnosť veci daná potrebou vykonania rozsiahlejšieho dokazovania týkajúceho sa špecifikácie vecí patriacich do BSM a určenia ich hodnoty prostredníctvom viacerých znaleckých posudkov.

Ústavný súd však pripomína, že žiadna skutková zložitosť veci, ktorou sa spravidla vyznačujú spory o vyporiadanie BSM, nemôže ospravedlniť, že po viac ako desiatich rokoch od podania návrhu nebola vec sťažovateľky právoplatne skončená.

2. Pri posúdení druhého kritéria hodnotenia prípadných zbytočných priet'ahov v konaní ústavný súd dospel k záveru, že správanie sťažovateľky, aj keď v nepatrnej miere, prispelo k zbytočnému predĺženiu posudzovaného konania.

Sťažovateľka v dvoch prípadoch reagovala nepružne na výzvy okresného súdu, keď nerešpektovala ním určené lehoty a splnila pokyn konajúceho súdu až po jeho následnej opakovanej výzve. Konkrétne išlo o výzvu okresného súdu zo 7. apríla 2006 a ďalej o výzvu z 20. októbra 2006, ktorú musel voči sťažovateľke okresný súd zopakovať ešte dvakrát.

Na vrub sťažovateľky treba pripočítať aj zistenú nedostatočnú spoluprácu s ustanoveným znalcom z odboru „*odhad hodnoty cestných vozidiel*“ v období ku koncu roku 2001, k začiatku roku 2002 a v období júla 2006.

Napokon ako pasivitu sťažovateľky - účastníčky konania posúdil ústavný súd aj neoznámenie zmeny aktuálnej adresy svojho pobytu, čo vytváralo prekážku doručovania písomnosti zo strany konajúceho súdu (v máji 2003 a októbri 2003).

Celkovo teda možno konštatovať, že aj sťažovateľka má určitý podiel na zbytočnom predĺžení doterajšej doby konania pred okresným súdom, na čo ústavný súd prihliadol pri určení sumy priznaného finančného zadost'učinenia.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky, bol postup okresného súdu.

Ústavný súd v úvode poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej aj nesprávna organizácia práce, ako aj iné nedostatky v činnosti súdu, ktoré boli príčinou neprimeranej lehoty na prerokovanie konkrétnej veci, sú porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (II. ÚS 61/98, III. ÚS 18/00, III. ÚS 395/08).

Jedným z najzávažnejších nedostatkov plynulosti konania bol podľa zistení ústavného súdu nesústredený postup okresného súdu, ktorému sa nepodarilo včas a účinne zabrániť sťažovaniu postupu konania zo strany odporcu, a to v rozsiahlom období rokov 2002 až 2006. Ústavný súd je toho názoru, že okresný súd nevyužil možnosti eliminácie obštrukcií odporcu realizáciou poriadkových opatrení poskytovaných ustanoveniami § 53 OSP účinným, a teda efektívnym spôsobom. Na tieto nedostatky ho napokon upozornil už nadriadený súd, ktorý v odvolacom rozhodnutí z 30. novembra 2005 načrtol účinný systém vynútenia súčinnosti účastníkov konania. Úlohou okresného súdu v tomto smere bolo

bezprostredne po ustanovení príslušných znalcov špecifikovať povinnosti účastníkov konania v rámci poskytnutia súčinnosti pri vypracovaní znaleckých posudkov ich formuláciou vo vydanom uznesení s poučením o možnosti ich vynútenia prostredníctvom poriadkových opatrení a súčasne v prípade nesplnenia vymedzených povinností zo strany účastníkov konania reagovať pružne ich okamžitou realizáciou.

Neefektívnym bol aj postup okresného súdu, keď všetkým znalcom bezodkladne po ich ustanovení neposkytol k dispozícii spisový materiál potrebný na vypracovanie znaleckých posudkov. Obranu okresného súdu predostretú v tomto smere, a síce o „*nemožnosti zaslať spis všetkým štyrom znalcom naraz*“, ústavný súd nemohol prijať. Ústavný súd vyslovuje názor, že okresný súd mohol túto situáciu vyriešiť vyhotovením kópií relevantných častí spisového materiálu pre každého z ustanovených znalcov osobitne, čím by zabezpečil vytvorenie podmienok pre včasné vypracovanie znaleckých posudkov.

Nesústredenú a neefektívnu činnosť konajúceho súdu navyše potvrdzujú aj uznesenia odvolacieho súdu, ktorými tento zrušil jednak rozsudok okresného súdu z 26. mája 2008, ako aj jeho uznesenia z 27. januára 2005 a 23. júna 2010.

Uznesenie odvolacieho súdu, ktorým došlo k zrušeniu označeného prvostupňového rozsudku, poukázalo na podstatný nedostatok posudzovaného konania spočívajúci v neucelenosti postupu konajúceho súdu v procese dokazovania. Rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bolo zrušené uznesenie okresného súdu týkajúce sa uloženia poriadkovej pokuty (z 27. januára 2005), takisto potvrdilo nesystematický postup okresného súdu. Uznesenie krajského súdu, ktorým bolo zmenené rozhodnutie okresného súdu o nariadení predbežného opatrenia z 23. júna 2010, poukázalo na nesprávnosť skutkového záveru napadnutého rozhodnutia.

Ústavný súd zistil v predmetnom konaní navyše aj obdobia nečinnosti, v ktorých okresný súd nekonal bez toho, aby mu v tom bránila zákonná prekážka.

Išlo o obdobie od 6. septembra 2007 (keď okresný súd uskutočnil pojednávanie, ktoré odročil) do 8. apríla 2008 (keď bolo opätovne vykonané odročené pojednávanie) predstavujúce nečinnosť v trvaní približne 6 mesiacov. Aj keď vykonaniu skoršieho

(určeného) termínu pojednávania – 30. októbra 2007 zabránila personálna prekážka osobitného charakteru – dočasná práceneschopnosť zákonného sudcu, túto skutočnosť nemožno akceptovať ako ospravedlňujúcu okolnosť na úkor účastníka konania, pretože zabezpečiť jej odstránenie bolo povinnosťou konajúceho súdu vyplývajúcou z pozitívneho záväzku štátu vytvoriť všetky podmienky, vrátane personálnych, pre rýchlu a účinnú ochranu práv v rámci justičného systému.

Ako nečinnosť kvalifikuje ústavný súd aj vykonanie pojednávania v neprimeranom časovom odstupe, a to s prihliadnutím na okolnosť vtedy aktuálnej dĺžky konania (takmer 10 rokov), keď okresný súd po vrátení spisového materiálu nadriadeným súdom 13. októbra 2010 určil termín a vykonal pojednávanie až 10. marca 2011. Ústavný súd v danom období prihliadnuc na potreby doručenia písomného predvolania svedkom a účastníkom konania odhadol obdobie nečinnosti dĺžkou 3 mesiace .

Na tomto mieste sa ústavný súd vysporiadal aj s vyjadrením predsedníčky okresného súdu, ktorá poukázala na početné zmeny v osobách zákonných sudcov počas prerokovania veci.

Ústavný súd už opakovane v rámci svojej rozhodovacej činnosti zdôraznil, že obhajoba konajúceho súdu opierajúca sa o potrebu poskytnutia určitého časového rámca v záujme preštudovania spisového materiálu pri početných zmenách v osobe zákonného sudcu nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť konajúceho súdu za rozhodnutie vo veci sťažovateľa, ktorý sa naň obrátil. Ústavný súd preto obranu okresného súdu tohto charakteru akceptovať nemohol.

Z petitu podanej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka žiadala ústavný súd aj o vyslovenie porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru v predmetnom konaní pred okresným súdom.

Ústavný súd si už pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, z tohto dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, III. ÚS 109/07).

Ústavný súd konštatuje, že zistená dĺžka konania vedeného pred okresným súdom bola čiastočne ovplyvnená skutkovou zložitosti veci a k zbytočnému predĺženiu konania prispelo aj pasívne správanie sťažovateľky, avšak nepomerne rozhodujúcim faktorom, ktorý mal vplyv na neprimeranú dobu konania, bol postup okresného súdu a zbytočné priesťahy, ktorých sa dopustil v dôsledku svojho neefektívneho a nesústredeného postupu a zistenej nečinnosti (v celkovej dĺžke 9 mesiacov). Viac ako 10 rokov trvajúce konanie pred okresným súdom bez právoplatného skončenia veci jednoducho nemožno ústavne akceptovať.

Na základe uvedeného dospel ústavný súd k záveru, že základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru porušené boli (bod 1 výroku uznesenia).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vychádzajúc z toho, že posudzované konanie pred okresným súdom nebolo ku dňu rozhodovania ústavného súdu skončené, bolo potrebné prikázať okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 34/2000 konať bez zbytočných priesťahov (bod 2 výroku uznesenia).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojim rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľka žiadala o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 6 300 €, ktoré odôvodnila tak, že *„sa nie vlastnou vinou dostala do situácie, že jej nekonanie súdu a ním spôsobené priesťahy v konaní komplikujú vyriešenie celkovej situácie pri prejednaní a vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Takisto na sťažovateľku negatívne vplyvajú aj dlhoročné pocity úzkosti spojené s neprimerane dlhotrvajúcim stavom právnej neistoty, keď majetok, ktorý nadobudli s odporcom spoločne,*

do dnešného dňa nie je právoplatne vyporiadany, a sťažovateľka tak, vzhľadom na správanie sa odporcu ani nemá možnosť tento majetok užívať, nehovoriac o prípadnom vyplatení finančnej kompenzácie.“.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľke sumu 2 500 €. Táto suma zohľadňuje doterajšiu dĺžku posudzovaného konania s prihliadnutím na predmet konania, dĺžku zbytočných prietahov v konaní a s tým spojenú ujmu sťažovateľky, ako aj správanie sťažovateľky ako účastníčky konania.

Sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadala priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktorých výšku vyčíslila sumou 385,79 €.

Pri určení výšky náhrady trov bolo treba vychádzať z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2009, ktorá predstavovala sumu 721,40 €. Vychádzajúc z toho za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2010 patrí odmena v sume 120,23 €, k tomu tiež režijný paušál 7,21 €. Za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2010 (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti) vrátane režijného paušálu v danom prípade teda prislúcha odmena v celkovej sume 254,88 €.

Pokiaľ ide o vyjadrenie sťažovateľky k stanovisku okresného súdu, teda úkon vykonaný v roku 2011, vychádzal ústavný súd z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2010, ktorá predstavovala sumu 741 €. Za tento jeden úkon patrí odmena v sume 123,50 €, k tomu tiež režijný paušál 7,41 €. Za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2011 vrátane režijného paušálu v danom prípade prislúcha odmena v celkovej sume 130,91€.

Spolu predstavuje odmena za všetky vykonané úkony sumu 385,79 €.

Vzhľadom na to, že sťažovateľkou vyčíslená celková suma trov konania 385,79 € nepresahuje takto určené trovy právneho zastúpenia, priznal jej ústavný súd trovy v ňou požadovanej sume.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. júla 2011